

עו"ד נעמי אסיא

"הרגולציה מפגרת אחרי ההתקדמות המדעית והעסקית בתחומי הביוטכנולוגיה"

כך אומרת עו"ד נעמי אסיא, הנחשבת לסמכות מקצועית בתחום דיני ההיי-טק והביוטק, הקוראת לחקיקה גמישה יותר שתאפשר מכירת קניין רוחני ישראלי לתאגידים בינ"ל, הגם שהפיתוח מומן בכספי המדען. "הדגש של המחוקק צריך להיות על המשך העסקת ישראלים במרכזי המו"פ ולא על מניעת מכירת פטנטים המהווים היום מרכז רווח חשוב לחברות" // אלון שפירא

"הרגולציה בישראל מפגרת אחרי ההתפתחויות המדעיות והעסקיות בתחומי ההיי-טק והביוטק". כך אומרת עו"ד נעמי אסיא, המשמשת בין יתר תפקידיה הציבוריים כנציגת לשכת עו"ד בועדת המדע והטכנולוגיה של הכנסת. כשמאחוריה 20 שנות ניסיון בדיני מחשבים, ההיי-טק וביוטכנולוגיה, אסיא נחשבת לאוטוריטה בנקודת המפגש שבין מדע, טכנולוגיה ומשפטים והיא השתתפה בעיצוב תהליכי חקיקה רבים בתחום. אחת הדוגמאות לפיגור הרגולטורי עליו מצביעה עו"ד אסיא קשור לגלגולי החוק לעידוד מחקר ופיתוח בתעשייה. עד לתיקון החוק בשנת 2005 (תיקון מס' 3) אסורה הייתה באופן מוחלט הוצאת ידע שפותח בתמיכת המדען הראשי מחוץ לישראל וזאת ללא כל שיקול דעת של ועדת המחקר. סעיף 19 קבע מפורשות כי "ידע הנובע ממחקר ופיתוח על פי תוכנית מאושרת שאינו המוצר שפותח במסגרת אותה תוכנית וכל זכות הנובעת ממנו לא יועברו לאחר מחוץ לישראל". המשמעות הייתה שלחברה ישראלית אסור היה לייצא ידע שנוצר בהשקעת המדען הראשי ובפרט לא ניתן היה למכור חברה ישראלית הנתמכת על-ידי המדען הראשי, זאת לאור העובדה שהידע הינו התוצר העיקרי של המו"פ.

בעידן הגלובליזציה הפך איסור זה לאנכרוניסטי, מדגישה עו"ד אסיא, שהייתה מעורבת עמוקות בדיונים שהתנהלו בכנסת באשר לשינוי החוק. הרי חלק מן החברות שנתמכו על-ידי המדען הן חברות בין-לאומיות ומגבלת הוצאת הידע הקשתה על שיתוף הפעולה שלהן עם חברות ישראליות, שלא לדבר על הקושי בגיוס השקעות זרות. לכך צריך להוסיף את הקושי שבמכירת קניין רוחני לגורמים בחו"ל.

לתקן מיידית את החוק

בעקבות אותם דיונים שונה החוק (תיקון מס' 3) ואיפשר להוציא ידע מישראל בתנאים מסויימים, תוך הגברת האפשרות לשיתוף פעולה בין חברות רב-לאומיות לחברות ישראליות נתמכות המדען. הוצאת הידע מחייבת את מקבל האישור בתשלום תמלוגים למדינה לפי נוסחא קבועה, שעיקרה יחס בין המענקים שקיבלה החברה מהמדען לבין סך ההשקעות הכספיות שהושקעו בביצוע התוכנית המאושרת, כאשר התוצאה מוכפלת בסכום המכירה לחברה מוציאת הידע. אלא שגם התיקון הזה לחוק הוא בעייתי וכבר מפגר אחר המציאות העסקית ובוודאי הטכנולוגית. כך למשל, יכול המדען לדרוש לפחות את סך כל המענקים בתוספת ריבית שנתית, מה שהופך את כל העסקה לבלתי כדאית מבחינה כלכלית.

זאת ועוד, החוק גם מחמיץ את השינויים שחלו בסחר הגלובלי בקניין רוחני שהפכו עם הזמן למרכזי רווח לחברות רבות. אסיא מסבירה, כי תאגידים בינ"ל מעוניינים לרכוש המצאות מוגנות פטנטים, בעיקר בתחומי ההיי-טק והביוטק. יתר על כן, לעיתים חברת רכש פטנטים על מנת לשמור אותם ככלי מיקוח עתידי למקרה הצורך או כנכס בעל ערך כספי ללא קשר לטכנולוגיה אותן הן מפתחות. חברות רבות מצידין

עשויות למצוא עניין רב במכירת פטנטים, במיוחד כאשר חברה עומדת בפני סגירה ומעוניינת לממש את נכסיה, או כאשר הפיתוח המסויד כבר אינו חלק מליבת העסקים שלה. כך או אחרת נוצר שוק גדול של מסחר בקניין רוחני ופטנטים רבים מוצעים לרכישה, אלא שחו לעידוד המו"פ במתכונתו הנוכחית מונע זאת ובכך פוגע הן בחברות ון בהכנסות המדינה, קובלת עו"ד אסיא.

"לדעתי יש לתקן מיידית את החוק, או להוציא הנחיה לפיה במקרה של מכירת פטנט, ולא יצא ידע, יש להגביל את ההחזרים בגין המענן נתקלתי בבעייתיות של החקיקה בכמה וכמה עסקאות שאותן ייצגתי בניח שחברה ישראלית שפיתחה פטנט בתחום הביוטכנולוגיה הקשו לדיאגנוסטיקה וחברה רב-לאומית מעוניינת ברכישת הפטנט, ו שהיא מעוניינת למזג לתוכה את החברה. החוק הקיים מונע זאת הלכה למעשה. מוטב היה לו המדען היה מתנה את מכירת הפטנט בכ שהחברה הרוכשת תשמור על היקף התעסוקה שקיימת בישראל ובכ יימנעו פיטורי עובדים ישראלים, כמו שקרה במקרים רבים. זה חשוב לו פחות ואולי אף יותר מההגבלות על ייצא ידע שהיום הוא חלק בלח נפרד מהתהליך הגלובליזציה", מציינה עו"ד אסיא וקוראת להגמשו החקיקה ולהתאמתה לשינויים הגלובליים בתחומי המסחר בקניין רוחני מוטה ההיי-טק והביוטק.

חלוצה בתחום דיני ההיי-טק

עו"ד נעמי אסיא, העומדת בראש משרד עורכי דין ועורכי הפטנטים נעמי אסיא ושות', נחשבת לחלוצה בתחום דיני המחשבים וההיי-טק. כבר לפני 20 שנה חיברה את אחד מספרי היסוד בתחום הנחשב עד היום למדריך המרכזי בתחום. הספר, "דיני מחשבים - הלכה למעשה", הוא הספר היחיד בעברית העוסק בדיני טכנולוגיית המידע. הוא כתוב בשפה מובנת לכל, ללא עגה מקצועית מסובכת ומתעדכן מידי שנה.

לתחום נחשפה אסיא בעקבות בעלה, דיוויד אסיא, ממיסדי "מג'יק תעשיות תוכנה", שהפכה מאז לחברה רב-לאומית. נעמי גילתה את התחום והתאהבה בו ומאז גלשה לתחומים טכנולוגיים נוספים הנושקים לתחום המיחשוב והרחיבה את פעילות משרדה גם לתחומי הקניין רוחני המתמחה בענפי ההיי-טק, המכשור הרפואי, הקליניטק והביוטק. המשרד מתמחה גם בדיני זכויות יוצרים, ביורוד ומדיה, תעשיית הקולנוע, וכמוכן רישום פטנטים, מדגמים וסימני מסחר, כמו גם בליווי חברות משלבי הקמתן. לאחרונה אף הוקמה במשרד מחלקה מיוחדת העוסקת במסחר ובמינוף של פטנטים ומכירתם.

את הידע והניסיון שצברה אסיא בתחומי הטכנולוגיה היא רותמת גם לשירות הציבור. היא מכהנת כנציגת פורום חקיקת אשכול מדע-טכנולוגיה-תקשורת-קניין רוחני של לשכת עורכי הדין, כיהנה כיו"ר ועדת מדע וטכנולוגיה בלשכה והייתה שותפה לחקיקה ענפה בתחום. בין היתר, הייתה שותפה לכל החקיקה בתחום המחשבים (הכרה בתוכנה כיצירה ספרותית, חוק הגנת הפרטיות שדן במאגרי מידע, חוק הספאם ועוד) ולחקיקה בתחומי המדע והרפואה (חוק האוסר שכפול גנטי, החקיקה המסדירה סחר באיברים והחוק המעניק חיסיון למידע אודות הדי.אן.איי למניעת זליגתו לחברות ביטוח ולמקומות העבודה). במקביל, אסיא משמשת כחברה בפורום קניין רוחני של איגוד לשכות המסחר וכיו"ר אל"י - הסניף הישראלי של הארגון הבינ"ל שעוסק בזכויות יוצרים. היא גם חברה בארגונים בינ"ל בתחום הקניין הרוחני ומייצגת בישראל את ארגון BSA המייצג את רוב חברות התוכנה הרב-לאומיות ועוסק בשמירת זכויות הקניין הרוחני שלהן.